

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
सम्माननीय प्रधान न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह
माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र
फैसला

०७०- CR -०३१५

मुद्दा:- दूर संचार प्रणालीमा प्रतिकूल असर ।

प्र.स.नि.कल्याणध्वज बसन्त तथा नेपाल टेलिकमको पत्र जाहेरीले नेपाल सरकार-----१ पुनरावेदक
वादी

विरुद्ध

ललितपुर जिल्ला, गोदावरी गा.वि.स.वडा नं.१ बस्ने उमेश कुँवर-----१ प्रत्यर्थी
ऐ.ऐ. बस्ने बासुदेव कुँवर-----१ प्रतिवादी

शुरु फैसला गर्ने: माननीय जिल्ला न्यायाधीश श्री भीमकुमार ओझा
पुनरावेदन तहमा संयुक्त इजलासमा फैसला गर्ने: मा.न्या.श्री टंकबहादुर मोक्तान
मा.न्या.श्री हरिकुमार पोखरेल
पुनरावेदन तहमा एकल इजलासमा फैसला गर्ने: मा.न्या.श्री भरतप्रसाद अधिकारी

पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६९।१।३ को फैसलाउपर न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा १२ बमोजिम मुद्दा दोहोराई हेरी पाऊँ भनी वादी नेपाल सरकारको तर्फबाट यस अदालतमा निवेदन परी यस अदालतबाट दोहोराउने निस्सा प्रदान भई पुनरावेदनको रुपमा पेश भएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यस प्रकार छ:-

राजश्व निगरानीको सिलसिलामा यस कम्पनीका पदाधिकारीहरू त्यहाँ कार्यालय अर्न्तगत कम्पनीले वितरण गरेको टेलिफोन लाईनबाट अन्तर्राष्ट्रिय कल चुहावट भएको स्थानको निरीक्षणको लागि खटी आएको हुँदा सो कार्यमा सहयोग गरी दिने बारेको नेपाल टेलिकमको पत्र ।

ललितपुर जिल्ला, गोदावरी गा.वि.स.वडा नं.१ स्थित उमेश कुँवरको घरको भुईँतलाको कोठामा मिति २०६६।८।९ गते खानतलासी गर्दा नेपाल दूर संचार ऐन, २०५३ दफा ४७(५) बमोजिम गैरकानूनी किसिमबाट **VOIP Call Bypass** सम्बन्धी उपकरण जडान गरी सोही कोठामा नेपाल टेलिकमको रु.५००/- मूल्यका रिचार्ज कार्ड ४० थान, रु.२००/- दरका रिचार्ज कार्ड थान २४, ल्यापटप थान १, मेरो मोबाइलको रु.३००/- को रिचार्ज कार्ड थान २३, डेस्कटप कम्प्युटर थान १, मेरो मोबाइलका विभिन्न नम्बरका सीलबन्दी सीमकार्ड थान २१९, नेपाल टेलिकमको सीलबन्दी सीमकार्ड थान ७, प्रयोग भएको मेरो मोबाइलको खोल ८८ थान, स्क्यानर थान १, हेडफोन थान १, क्यामरा थान १, कनेक्टर **RJ ४५** थान ८, **NTC** को सिमकार्ड थान ५६, मेरो मोबाइलको प्रयोग गरेको सिमकार्ड थान २०१, **VOIP** सम्बन्धी रेकर्ड भएको रजिष्टर थान ३, एक्सटेन्सनकर्ड थान २, चार्जर थान ६, **New RJ १२५** थान १, स्टेविलाइजर थान १, व्याट्री थान १ सोही घरको छानामा जडान गरेको **Wireless broadband** एन्टिना थान २, **Optical Cable Modem** थान १, **Optical Transserver** थान १, **Ethernet Hup** १६ पोर्टको थान १, **Matrix VOIP Modem** १ थान, **Optical Fiber Cable Drum** थान १, वासुदेव कुँवरको नाउँको पासपोर्ट थान १, चेकबुक थान १ समेत फेला पारी बरामद गरेको भन्नेसमेत बेहोराको खानतलासी तथा बरामदी मुचुल्का ।

मिति २०६६।८।७ गते ललितपुर जिल्ला, गोदावरी गा.वि.स.वडा नं.१ स्थित उमेश कुँवरको घरको खानतलासी गर्दा निजको घरबाट बरामदी मुचुल्कामा उल्लेखित अवैध **VOIP Call Bypass** सम्बन्धी सामानहरू बरामद गरी आवश्यक कारवाहीको लागि दाखिला गरेको भन्नेसमेत बेहोराको प्रहरी प्रतिवेदन ।

यस कम्पनीको अन्तर्राष्ट्रिय गेट वे वाइपास गरी अवैध तरिकाले **VOIP** प्रविधिमार्फत अन्तर्राष्ट्रिय आगमन कल संचालन गरी नेपाल सरकार तथा दूर संचार कम्पनीलाई हानी नोक्सानी पुऱ्याउने प्रतिवादीहरू उमेश कुँवर र वासुदेव कुँवरसमेतले अवैध कार्य गरेको हुँदा आवश्यक अनुसन्धान गरी त्यस्तो कार्य गर्ने गराउने सबैलाई पक्राउ गरी नेपाल दूर संचार ऐन, २०५३ को दफा ४७ अन्तर्गतको कसुरमा ऐ. को दफा ५७(५) नं. बमोजिम कारवाही गरी पाउँ भन्नेसमेत बेहोराको नेपाल टेलिकमको जाहेरी ।

मेरो घरमा जडान गरी संचालन गरिएको **VOIP** प्रविधि कानूनबमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी दर्ता गरेको होइन । उक्त **VOIP** प्रविधि संचालन गर्ने कार्यमा मेरो माहिला दाजु बासेदव कुँवरले चिनेका सुभाष कार्की नाम गरेको व्यक्तिले **VOIP** प्रविधिका सामाग्री ल्याई मेरो घरमा जडान गरेको हो । सुभाषले सो प्रविधिबाट विदेशमा बसी ईन्टरनेटमार्फत नेपालमा फोन गराउने र मैले रेखदेख गर्ने र मर्मत कार्य गरेवापत मासिक रु.३०,०००/- वा नाफा भएमा नाफाको ३० प्रतिशत तलबस्वरुप दिने गरेका हुन् । सुभाषले काम गराउन र पैसा दिनको लागि नितेस भन्ने व्यक्तिलाई चिनाई दिएको र उक्त प्रविधि मेरो घरमा मिति २०६६।६।२२ गतेदेखि जडान गरेको हो । प्रविधि जडान गरेको लगत्तै रु.५,०००।- घरभाडा दिएको र सो प्रविधि शुरू गरेदेखि नितेसले मलाई रु.६,००,०००/- जति दियो । सोमध्ये रु.५,५०,०००/- को सीमकार्ड, रिचार्ज कार्ड र ईन्टरनेटमा खर्च भयो भने रु.५०,०००/- मैले खर्च गर्ने । **VOIP** प्रविधि संचालन गरी जडान गरेवापत कति नाफा हुन्छ, कति नोक्सान हुन्छ मलाई थाहा छैन । उक्त प्रविधिका लागि जडान भएका सम्पूर्ण उपकरणहरु सुभाषले कहाँबाट खरीद गरी जडान गरेको हो मलाई थाहा छैन भन्नेसमेत बेहोराको प्रतिवादी उमेश कुँवरले अधिकारप्राप्त अधिकारीसमक्ष गरेको बयान ।

प्रतिवादी उमेश कुँवरले आफ्नो घरमा मासिक रु.५,०००।- भाडा लिई निजले मासिक रु.३०,०००/- पारिश्रमिक पाउने गरी **VOIP Call Bypass** गर्ने उपकरण जडान गरी नेपाल टेलिकम तथा सरकारलाई राजश्व घाटा पार्ने काम गरेको अवस्थामा निजलाई **VOIP Call Bypass** गर्ने उपकरण सहित पक्राउ गरी ल्याएको हो । निजलाई कानूनबमोजिम सजाय हुनुपर्छ भन्नेसमेत बेहोराको एकै मिलानको घटनास्थल आसपासका मानिसहरुले खुलाई लेखाई दिएको घटना विवरण कागज ।

उमेश कुँवरले संचालन गरेको **VOIP Call Bypass** बाट नेपाल टेलिकमलाई रु.१,०३,६८,०००।/- (एक करोड तीन लाख अठसठ्ठी हजार) र नेपाल सरकारलाई सो रकमको २५ प्रतिशतले हुने रु.२५,९२,०००।- (पच्चीस लाख बयानबबे हजार) घाटा भएको भन्नेसमेत बेहोराको नेपाल टेलिकमको च.नं.६१९ मिति २०६६।८।२८ गतेको पत्र ।

यी प्रतिवादी उमेश कुँवरले कनै अनुमति नलिई **VOIP Call Bypass** प्रविधि जडान गरी आफैले अन्तर्राष्ट्रिय कल ल्याउने र पठाउने अवैध कार्य गरी नेपाल टेलिकमलाई रु.१,०३,६८,०००।/- (एक करोड तीन लाख अठसठ्ठी हजार) र नेपाल सरकारलाई सो रकमको २५ प्रतिशतले हुने रु.२५,९२,०००।/- (पच्चीस लाख बयानबबे हजार) समेतको राजश्व घाटा पुर्‍याएको हुँदा निज प्रतिवादी

उमेश कुँवरले गरेको कार्य दूर संचालन ऐन, २०५३ को दफा ४७ को उपदफा (५) विपरीतको कसुर अपराध गरेको देखिँदा निज प्रतिवादीहरु उमेश कुँवर, बासुदेव कुँवर, नितेस पराजुली र सुभाष कार्कीसमेतलाई दूर संचार ऐन, २०५३ को दफा ४७ को उपदफा (५) बमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्नेसमेत बेहोराको अभियोग माग दावी ।

कास्की जिल्ला, पोखरा न.पा.वडा नं.११ बस्ने सुभाष कार्की भन्ने व्यक्तिले नेटफोन चलाउन भनी मेरो घरको माथिल्लो तल्लामा १ कोठा भाडामा लिने शर्तमा भाडामा दिएको हो । म पनि पढाई सकी घरमा बेरोजगार नै बसेको अवस्था घर भाडावापत मासिक रु.५,०००/- र मलाई मासिक रु.३०,०००/- वा फाइदाको ३० प्रतिशत दिने शर्तमा काममा राखेको थियो । मैले सुभाषले भनेबमोजिम सीम चेन्ज गर्ने र रिचार्ज गर्ने काम गर्दथेँ । बेरोजगार बस्नुभन्दा केही गरौं भन्ने धारणाले केही सिकौं भनेर सुभाषले अहाएबमोजिम नै पारिश्रमिक लिने दिने सहमतिबमोजिम काम गर्न थालेको हुँ । उक्त सामानहरु मेरो घर कोठाबाट बरामद भएको ठिक हो । उक्त सामानहरु मेरो हाइन । ल्यापटप १, व्याट्री १ र चार्जर १ चाहिँ मेरो हो । मलाई यो प्रविधिबारे पूर्वजानकारी नभएको र एउटा कामदार भएको नाताले मात्र काम गरेको हुँ । अभियोग दावीबमोजिमको सजाय मैले पाउनु पर्ने होइन । म निर्दोष भएको हुँदा सफाई पाउनु पर्छ भन्नेसमेत बेहोराको प्रतिवादी उमेश कुँवरले शुरू अदालतमा गरेको बयान ।

मेरो घरमा भाडामा बस्न आउने मानिस पोखरा उ.म.न.पा.वडा नं.११ बस्न सुभाष कार्कीले मेरो घरको भुईतल्लाको कोठा र सबैभन्दा माथिको १ कोठासमेत जम्मा २ वटा कोठाको प्रतिमहिनाको रु.५,०००/- का दरले भाडामा बस्न दिएको हो । भाडामा बस्ने मानिसले उक्त कोठाहरु के कुन प्रयोजनको लागि लिएको हुन् मलाई थाहा जानकारी भएन । म उक्त घरमा नबसी घर जग्गा खरीद बिक्रीको कारोवार गर्ने हुँदा घरमा नबसी बाहिर बस्ने गर्दछु । घर भाडामा लिने व्यक्ति सुभाष कार्कीलाई घर भाडामा दिएको कागजसमेत गरी घर भाडामा दिएको हो । निजले उक्त कोठाहरु भाडामा लिएपछि के कस्तो काम गर्थे मलाई थाहा जानकारी नै थिएन । म धेरै पढे लेखेको मानिस पनि होइन । सुभाष कार्कीले मेरो घरमा कोठा भाडामा लिएपछि **VOIP Call Bypass** संचालन गर्न के कस्तो प्रविधिहरु जडान गरेका थिए र उक्त काम गर्न अनुमति लिए नलिएको बारे मलाई थाहा भएन । निज सुभाष कार्कीले उक्त काम संचालन गर्न अनुमति नलिएको भए निजलाई कानूनबमोजिम सजाय हुनुपर्छ । मैले कुनै गैरकानूनी काम नगरेको र मैले घरभाडामा मात्र दिएको हुँदा मलाई सजाय हुनुपर्ने होइन भन्नेसमेत बेहोराको प्रतिवादी बासुदेव कुँवरले शुरू अदालतमा गरेको बयान ।

प्रतिवादी बासुदेव कुँवर र उमेश कुँवरले **VOIP** कल संचालन गरे नगरेको बारे मलाई थाहा जानकारी भएन । नेपाल टेलिकमको पत्र प्राप्त भएपछि हामी सुरक्षाकर्मीहरू त्यहाँ जाँदा बासुदेव कुँवर जागिरको लागि बाहिर गएका र उमेश कुँवर पनि घरमा नभएको १, २ घण्टापछि मात्र घरमा आएको हो । उक्त घरमा जडान भएको सामानसम्म हामीले बरामद भएको र उक्त नेटफोन पसल सुभाष कार्की भन्ने व्यक्तिले चलाएको भन्ने कुरा टोलछिमेकबाट थाहा पाएको हुँदा घाटा नाफाबारे मलाई थाहा छैन । पेश भएको प्रतिवेदनको बेहोरा र सहिछाप मेरो हो भन्नेसमेत बेहोराको प्रतिवेदक प्र.स.नि. कल्याणध्वज बस्नेत र प्रतिवेदक रामबहादुर वि.क. ले शुरु अदालतमा गरेको बकपत्र ।

बासुदेव कुँवरको घरमा पोखरा घर भएका सुभाष कार्कीले मिति २०६६।६।१५ गतेबाट मासिक रु.५,०००/- भाडा बुझाउने गरी भाडावापतको कागजसमेत गरी नेटफोन चलाउन भनी लिएको र प्रतिवादी उमेश कुँवरलाई सुभाष कार्कीले प्रति महिना रु.३०,०००/- वा नाफाको ३० प्रतिशतमा जुन बढी हुन्छ, लिनु भनी उमेश कुँवरलाई नियुक्तिपत्र दिई काम गर्न राखेका हुन् । सुभाष कार्कीले घर भाडामा लिँदा गरेको कागजमा म साक्षी बसी सहिछाप मैले नै गरेको हुँ भन्नेसमेत बेहोराको प्रतिवादी उमेश कुँवरको साक्षी उमेश थापाले शुरु अदालतमा गरेको बकपत्र ।

प्रतिवादी उमेश कुँवरलाई सुभाष कार्कीले प्रति महिना रु.३०,०००/- वा नाफाको ३० प्रतिशतमा जुन बढी हुन्छ, त्यही लिनु भनी उमेश कुँवरलाई नियुक्तिपत्र दिई काम गर्न राखेका कर्मचारी हुन् भन्नेसमेत बेहोराको बुझिए मानिस बाबुराजा नगरकोटीले शुरु अदालतमा गरेको बकपत्र ।

प्रतिवादी बासुदेव कुँवर घर जग्गाको कारोवार गर्ने व्यक्ति हुन । यस मुद्दामा बासुदेव कुँवरको कुनै संलग्नता छैन । बासुदेवको घरमा सुभाष कार्कीले भूईतल्लाको कोठा र सबैभन्दा माथिको १ कोठासमेत जम्मा २ वटा कोठाको प्रति महिना रु.५,०००/- का दरले भाडामा बस्न दिएको हो भन्नेसमेत बेहोराको प्रतिवादी बासुदेव कुँवरको साक्षी मनराम श्रेष्ठले शुरु अदालतमा गरेको बकपत्र ।

प्रतिवादीहरू नितेस पराजुली र सुभाष कार्कीको हकमा यकिन वतन स्पष्ट नखुलेको हुँदा निजहरूको हकमा जिल्ला अदालत नियमावली, २०५२ को नियम १९(क) ४ नं. बमोजिम तामेलीमा राखी दिने, प्रतिवादीहरू उमेश कुँवर सुभाष कार्कीले तलव दिने गरी नियुक्तीसमेत दिई काम गर्न राखेको व्यक्ति भएको र अर्का प्रतिवादी बासुदेव कुँवरले प्रतिवादी सुभाष कार्कीलाई घर भाडामा दिने व्यक्ति हुन् भन्नेसम्म कुरा प्रमाणहरूबाट देखिएको र यसरी घर भाडामा दिने र तलव लिई काम गर्ने व्यक्तिले समेत आरोपित कसुर गरेको भन्ने कुरा मिसिल संलग्न प्रमाणबाट पुष्टि नभएको हुँदा प्रतिवादीहरू उमेश कुँवर र बासुदेव

कुँवरले आरोपित कसुरबाट सफाई पाउने ठहर्छ भन्ने ललितपुर जिल्ला अदालतको मिति २०६७।६।१० को फैसला ।

प्रतिवादी उमेश कुँवरले मौकामा आफूसमेत भई उक्त गैरकानूनी कार्य गरेको हो भनी सम्पूर्ण घटना विवरण उल्लेख गरी बयान गरेको र निजबाट अवैध रूपमा **VOIP** कल वाइपास गर्ने सामग्रीहरू सहित पक्राउ गरेको अवस्थामा कसैले तलब दिएर काम गर्न लगाएको भनी गैरकानूनी कार्यबाट उन्मुक्ति पाउने अवस्था रहँदैन । अर्का प्रतिवादी बासुदेव कुँवरले पनि कल वाइपास गर्ने कार्य संचालन गर्दै आएका प्रतिवादी सुभाष कार्कीलाई आफूले घर भाडामा दिएको कुरा स्वीकार गरेकै देखिन्छ भने प्रतिवेदक कल्याणध्वज बस्नेतसमेतले कल वाइपास गर्ने कार्यमा प्रतिवादी उमेश कुँवर र बासुदेव कुँवरसमेतको संलग्नता रहेको भनी उल्लेख गरेको अवस्थामा प्रतिवादीहरूलाई सफाई दिने गरी शुरु जिल्ला अदालतबाट भएको फैसलामा गंभीर कानूनी त्रुटी हुँदा उक्त फैसला बदर गरी प्रतिवादीहरूलाई अभियोग माग दावीबमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्ने वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन अदालत पाटनमा परेको पुनरावेदन पत्र ।

यसमा प्रतिवादीहरूको घरमा **VOIP Call Bypass** सम्बन्धी विभिन्न उपकरणहरू बरामद भएको र प्रतिवादी उमेश कुँवरले नै सो उपकरणहरू प्रयोग गर्ने गरेका र फाइदाको ३० प्रतिशत दिने लिने शर्तमा काम गरेको भनी अदालतमा समेत बयान गरेको सन्दर्भमा प्रतिवादीहरूलाई आरोपित कसुरबाट सफाई दिने गरी शुरु ललितपुर जिल्ला अदालतबाट भएको फैसला प्रमाणको मूल्याङ्कनको रोहमा फरक पर्न सक्ने भएबाट प्रतिवादीहरूलाई छलफलका लागि अ.बं.२०२ नं. तथा पुनरावेदन अदालत नियमावली, २०४८ को नियम ४७ बमोजिम प्रत्यर्थी झिकाई पेश गर्नु भन्ने पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६७।१२।१६ को आदेश ।

प्रतिवादीहरू उमेश कुँवर र बासुदेव कुँवरउपरको अभियोग दावी तथ्यगत रूपमा पुष्टि हुन आएको नदेखिँदा निजहरूले आरोपित कसुरबाट सफाई पाउने ठहर्न्याएको ललितपुर जिल्ला अदालतको मिति २०६७।६।१० को फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ । अभियोग दावी खारेज हुने ठहर्न्याउनु हुने माननीय न्यायाधीश श्री हरिकुमार पोखरेलको रायसँग सहमत नहुँदा न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा ८(४) र पुनरावेदन अदालत नियमावली, २०४८ को नियम ११ बमोजिम निर्णयार्थ तेस्रो न्यायाधीशको इजलाससमक्ष पेश गर्नु भन्नेसमेत पुनरावेदन अदालत पाटनका माननीय न्यायाधीश श्री टंकबहादुर मोक्तानको राय ।

प्रस्तुत मुद्दा दूर संचार ऐन, २०५३ को दफा ४७ (५) मा वर्णित कसुरअन्तर्गत नपर्ने र सरकारी मुद्दा सम्बन्धी ऐन, २०४९ को अनुसूची १ मा समावेश नै नहुने भएकाले प्रतिवादीबाट भएको कार्यलाई दफा ४७(५) र अनुसूची १ भित्रको भनी जिल्ला अदालतमा दायर नै हुन नसक्ने यस मुद्दामा न्याय अन्याय र कसुर बेकसुरको छिनोफानो नगरी अभियोगपत्र नै खारेज गर्नु पर्नेमा मुद्दाको सुनवाई गरी प्रतिवादीले आरोपित कसुरबाट सफाई पाउने ठहर गरेको ललितपुर जिल्ला अदालतको फैसला मिलेको नदेखिँदा सो फैसला बदर भई पुनरावेदनपत्र खारेज हुने ठहर्छ । सो अनुसूचीभित्र नपर्ने यस मुद्दालाई अनुसूचीभित्रको मानी शुरू ललितपुर जिल्ला अदालतको फैसला सदर हुने ठहर गर्नु भएको माननीय न्यायाधीश श्री टंकबहादुर मोक्तानको रायसँग सहमत हुन नसकिएकोले प्रस्तुत मुद्दा न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा ८(४) र पुनरावेदन अदालत नियमावली, २०४८ को नियम ११ बमोजिम निर्णयार्थ तेस्रो न्यायाधीशको इजलासमा पेश गर्नु भन्नेसमेत पुनरावेदन अदालत पाटनका माननीय न्यायाधीश श्री हरिकुमार पोखरेलको राय

संयुक्त इजलासमा फैसला गर्नु हुने माननीय न्यायाधीश श्री हरिकुमार पोखरेलले अभियोगपत्र नै खारेज हुने ठहराएको रायसँग सहमत हुन नसकी प्रस्तुत मुद्दा दूर संचार ऐन, २०५३ को दफा ४७(५) अन्तर्गतको वादी नेपाल सरकार भई दायर हुन सक्ने मुद्दा हो भनी राय व्यक्त गरी प्रत्यर्थी प्रतिवादीहरूले आरोपित कसुरबाट सफाई पाउने ठहराएको शुरू फैसला सदर गर्नु हुने माननीय न्यायाधीश श्री टंकबहादुर मोक्तानको राय सदर हुने ठहर्छ भन्ने पुनरावेदन अदालतको मिति २०६९।१।३ को फैसला ।

पुनरावेदन अदालतको फैसलामा चित्त बुझेन । प्रतिवादीहरू आफ्नो घरमा आफूहरूले गैरकानुनी रूपम **VOIP** संचालन गरी रहेको अवस्था त्यस्तो सामग्री सहित पक्राउ परेको अवस्थामा अभियोग दावीबमोजिम कसुरदार ठहर गर्नुपर्नेमा सफाई दिएको पुनरावेदन अदालतको फैसला त्रुटीपूर्ण भएकाले मुद्दा दोहोराई हेर्ने अनुमति प्रदान गरी सो फैसला उल्टी गरी अभियोग दावीबमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्ने वादी नेपाल सरकारको तर्फबाट यस अदालतमा परेको निवेदनपत्र ।

यसमा प्रतिवादी वासुदेव कुँवरको घरबाट **VOIP Call Bypass** संचालनको उपकरण बरामद भएको र प्रतिवादी उमेश कुँवरले अनुसन्धानको क्रममा सावित भई प्रतिवादी वासुदेव कुँवरलाई समेत पोल गरी बयान गरेको सन्दर्भमा प्रतिवादीहरूलाई आरोपित कसुरबाट सफाई दिएको पुनरावेदन अदालत पाटनको फैसला दूर संचार ऐन, २०५३ को दफा ४७(५) तथा प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा ३ र ५४ को प्रतिकूल भएको देखिएकाले न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा १२ को उपदफा (१) को (क)

बमोजिम मुद्दा दोहोराई हेर्न निस्सा प्रदान गरिएको छ भन्ने यस अदालतको मिति २०७०।४।३१ को आदेश ।

नियमबमोजिम दैनिक पेशी सूचीमा चढी पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक वादी नेपाल सरकारतर्फबाट उपस्थित विद्वान् उपन्यायाधिवक्ता श्री भरतलाल शर्माले प्रतिवादी बासुदेव कुँवरको घरबाट भि.ओ.आई.पि. संचालन गर्ने उपकरणहरू बरामद भएको बरामदी मुचुल्काबाट देखिएको छ । अर्का प्रतिवादी उमेश कुँवरले अनुसन्धानको क्रममा आफूसमेत भई उक्त कार्य गरेको भनी अन्य प्रतिवादीहरूलाई समेत पोल गरेकोले दुबै प्रतिवादी कसुरदार देखिएकोमा अभियोग दावीबमोजिम सजाय गर्नु पर्नेमा सफाई दिएको शुरु फैसला सदर गरेको पुनरावेदन अदालत पाटनको फैसला मिलेको छैन । उल्टी गरी अभियोग दावीबमोजिम सजाय हुनु पर्छ भन्नेसमेत बहस गर्नुभयो ।

उक्त बहससमेत सुनी मिसिल संलग्न कागजात अध्ययन गरी प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादीहरू कसुरदार नदेखिएको भनी आरोपित कसुरबाट सफाई दिने ठहराएको शुरु फैसला सदर गरेको पुनरावेदन अदालत पाटनको फैसला मिलेको छ वा छैन र वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिर पुग्ने हो वा होइन भन्ने निर्णय दिनु पर्ने देखिन आयो ।

निर्णयतर्फ विचार गर्दा प्रतिवादीहरू उमेश कुँवर, बासुदेव कुँवर, निमेष पराजुली र सुभाष कार्कीले कुनै अनुमति नलिई **VOIP Call Bypass** प्रविधि जडान गरी आफैले अन्तर्राष्ट्रिय कल ल्याउने र पठाउने अवैध कार्य गरी नेपाल टेलिकमलाई रु.१,०३,६८,०००र- र नेपाल सरकारलाई उक्त रकमको २५ प्रतिशतले हुने राजश्व रु.२५,९२,०००।- घाटा पारी दूर संचार प्रणालीमा असर पुऱ्याई दूर संचार ऐन, २०५३ को दफा ४७(५) बमोजिमको कसुर गरेकाले सोही दफाबमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्ने वादी पक्षको अभियोग दावी भएको पाइन्छ । शुरु ललितपुर जिल्ला अदालतले निमेष पराजुली र सुभाष कार्कीको हकमा यकिन वतन स्पष्ट नखुलेकोले निजहरूको हकमा मुद्दा तामेलीमा राखी दिने र प्रतिवादी उमेश कुँवर र बासुदेव कुँवरले कसुर गरेको नदेखिँदा सफाई पाउने ठहराएको फैसला पुनरावेदन अदालत पाटनबाट सदर भएकोमा वादी नेपाल सरकारको तर्फबाट यस अदालतमा मुद्दा दोहोराई हेरी पाउँ भनी निवेदन परी यस अदालतबाट दोहोराउने निस्सा प्रदान भई पुनरावेदनको रुपमा निर्णयार्थ यस इजलाससमक्ष पेश भएको रहेछ ।

प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादीमध्येका बासुदेव कुँवरको हकमा विचार गर्दा निजले अदालतसमक्ष बयान गर्दा आफू अन्तर्राष्ट्रिय कल वाइपास गर्ने कार्यमा संलग्न नरहेको, प्रतिवादी सुभाष कार्कीले टेलिफोन नेपाल सरकार बिरुद्ध उमेश कुँवरसमेत /दूर संचार प्रणालीमा प्रतिकुल असर / ०७०-CR-०३१५ / पृष्ठ ८

नेटवर्क संचालन गर्ने भनी भुइँतल्ला र माथिल्लो तल्लाको एउटा कोठामा मासिक रु.५०००।- लिने दिने गरी भाडामा दिएको हो । निजले के प्रयोजनका लागि भाडामा लिएको थाहा छैन भनी बयान गरेको देखिन्छ । यी प्रतिवादी बासुदेव कुँवरले आफ्नो घरको कोठा प्रतिवादी सुभाष कार्कीलाई भाडामा दिएको भनी आफ्नो बयानमा उल्लेख गरेको कुरालाई मिसिल संलग्न मिति २०६६।६।१५ को घरभाडाको कारारनामाको कागजले पुष्टि गरेको देखिन्छ । उक्त करारनामाको कागजको शर्त नं.६ मा भाडामा लिने पक्षले भाडामा बसेको अवधिभर प्रचलित नेपाल कानूनले निषेध गरेको कुनै काम गर्न पाउने छैन, गरेमा सोको सम्पूर्ण जिम्मेवारी भाडामा लिने पक्षको हुनेछ भन्ने उल्लेख भएकाले यी प्रतिवादीले रीतपूर्वकको करारनामाको कागज गरी घरभाडा दिएको अवस्थामा घरमा भाडामा बस्ने व्यक्तिले गरेको कार्यको जवाफदेही यी प्रतिवादी हुने भन्न मिल्ने हुँदैन । त्यसका अतिरिक्त यी प्रतिवादी बासुदेव कुँवर अभियोग दावीबमोजिमको कल वाइपास गर्ने कार्यमा के कसरी संलग्न रहेको भनी वादी पक्षले वस्तुनिष्ठ प्रमाणबाट पुष्टि गराउन सकेको देखिएन । अर्का प्रतिवादी उमेश कुँवरको हकमा विचार गर्दा निज आफू प्रतिवादी सुभाष कार्कीले संचालन गरेको कार्यालयमा कर्मचारीको रूपमा मासिक रु.३०,०००।- वा आम्दानीको ३० प्रतिशतमध्ये जुन बढी हुन्छ सो पाउने गरी काम गरी आएको भनी अदालतमा बयान गरी मिति २०६६।६।२२ मा आफूले पाएको नियुक्तिपत्रसमेत पेश गरेको देखिन्छ । वादी पक्षको अभियोग दावीबमोजिम कल वाइवास गर्ने कार्यमा यी प्रतिवादी उमेश कुँवरको संलग्नता रहेको नभई प्रतिवादी सुभाष कार्कीले संचालन गरेको नेटवर्कमा तलवी कर्मचारीको रूपमा काम गरेको देखिन आयो ।

अनुसन्धानको क्रममा बुझिएका व्यक्ति प्रविण सिलवाल, मिलन महर्जन र बाबुराजा नगरकोटीले अनुसन्धानको क्रममा कागज गर्दा र अदालतमा बकपत्र गर्दासमेत प्रतिवादी बासुदेव कुँवरले प्रतिवादी सुभाष कार्कीलाई घर भाडामा दिएको र अर्को प्रतिवादी उमेश कुँवरले प्रतिवादी सुभाष कार्कीले चलाएको संस्थामा तलव लिएर काम गर्ने व्यक्ति हुन भनी उल्लेख गरेको पाइन्छ । जाहेरवाला प्रतिवेदक कल्याणध्वज बस्नेतले अदालतमा बकपत्र गर्दा प्रतिवादी सुभाष कार्कीले प्रतिवादी बासुदेव कुँवरको घरमा नेटफोन चलाएको र सुभाष कार्कीले उमेश कुँवरलाई काम गर्नको लागि राखेको भन्ने सुनेको हो भन्ने उल्लेख गरेको देखिएकाले वादी पक्षका साक्षीहरूको बकपत्रसमेतबाट यी प्रतिवादीहरू बासुदेव कुँवर र उमेश कुँवर कसुरदार रहेको मात्र नमिल्ने हुँदा यस अदालतबाट मुद्दा दोहोराई हेर्न निस्सा प्रदान गरिएको आदेशसँग सहमत हुन सकिएन ।

तसर्थ उपरोक्त आधार र कारणसमेतबाट प्रतिवादी बासुदेव कुँवर प्रतिवादी सुभाष कार्कीलाई घरभाडामा दिने व्यक्तिसम्म भएको तथा अर्का प्रतिवादी उमेश कुँवर प्रतिवादी सुभाष कार्कीले संचालन गरेको संस्थामा तलव लिने दिने गरी नियुक्ति भएको व्यक्ति भएको भन्ने कुरा मिसिल संलग्न सबुद प्रमाणबाट पुष्टि भएको र यी प्रतिवादीहरू आरोपित कसुरमा संलग्न रहेको भन्ने कुराको विश्वसनीय र भरपर्दो प्रमाण वादी पक्षबाट प्रस्तुत हुन नसकेकोले घरभाडामा दिने र तलव लिई काम गर्ने व्यक्तिले आरोपित कसुर गरेको भन्ने कुरा मिसिल संलग्न प्रमाणबाट पुष्टि नभएकाले यी प्रतिवादी बासुदेव कुँवर र उमेश कुँवरलाई आरोपित कसुरबाट सफाई दिने ठहराएको शुरु फैसला सदर गरेको पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६९।१।३ को फैसला मिलेको देखिँदा सदर हुने ठहर्छ । वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन । दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार बुझाई दिनु ।

उक्त रायमा म सहमत छु ।

न्यायाधीश

प्रधान न्यायाधीश

इजलास अधिकृत: विश्वनाथ भट्टराई

कम्प्यूटर: अमिररत्न महर्जन

इति सम्बत २०७१ साल मंसिर १६ गते रोज ३ शुभम् -----